

3. De Kerstvacantie van Frans Deelman

H. te Merwe

Frans sjouwde ijverig heen en weer tussen het schuurtje, dat vlak bij hun huis stond en de roeiboot van zijn vader. Die lag een eindje op het rivierstrand getrokken: het achterstuk werd nog door het water omspoeld, de voorsteven zat op het zand. Een stevige roeiboot was het, met een groen-wit geblokte rand op het buitenboord geschilderd. Daar kon je al dadelijk aan zien, dat het een parlevinkersboot was — en als je het niet begreep aan die mooi geverfde rand, dan merkte je het wel aan wat Frans en vader samen aan boord droegen. Want vader deed natuurlijk ook mee aan het laden van de boot. Of liever: vader laadde de boot en Frans mocht hem helpen.

Daar was Frans trots op. Op de boot, want het was nog al niet fijn, als je vader er zelf een had en je kon daar tegen de jongens over vertellen; op het mee-laden, want dan hielp je ook mee om voor thuis de kost te verdienen, en dat vond Frans prachtig.

Bovendien: vader had beloofd, dat hij vanmiddag mee mocht de rivier op. Dat was een buitenkansje! Meestal als Frans uit school thuiskwam, was vader weg — dat kwam, omdat de school vier van de zes dagen om vier uur uitging. Nou, als Frans zich dan onderweg nergens ophield en stevig doorliep — maar dat deed hij niet altijd! — dan kon hij zo tegen half vijf thuis wezen, want hij woonde een eindje buiten de stad. Maar: half vijf! nou, dan kwam vader om zo te zeggen onder de hand thuis!

Op Woensdag- en Zaterdagmiddagen was dat anders. Dan was Frans om half één, één uur in het huisje aan de dijk, en dan gebeurde het wel dat vader zijn

middagtocht op de rivier nog beginnen moest. Vandaag ook.

Trouwens, 's morgens had vader hem al beloofd, dat-ie mee mocht. En vader had er niet eens bij behoeven te zeggen: „Dan zorg je wel, dat je een beetje bijtijds thuis bent, hè?” — want daar zorgde Frans in zo'n geval wel uit zichzelf voor.

Hij was om twaalf uur niet met de jongens bij school blijven spelen, wat Fransje anders nog wel eens deed. „Nee hoor, vandaag heb ik geen tijd. Ik mot met me vader mee de rivier op,” en Frans was dadelijk weg gestapt.

Bram Voorspuy, zijn beste vriendje, was met hem mee gelopen. „Zeg Frans, vraag an je vader, of ik ook mee mag!” maar Frans had het hoofd geschud. „Nee, jô, da' kan nie'. We gane niet veur ons plezier vare — we motte de kost verdienen.”

Ja, dat wist Bram wel. Maar Bram had gedacht, dat-ie er tòch wel bij kon. De boot was immers groot genoeg!

Ja, de boot was groot genoeg, dat gaf Frans met trots toe. Maar vanmiddag werd-ie boordevol gelaai, daar had vader het vanmorgen nog over gehad. Ze zouen een heel eind gaan; het was de-dag-van-heden een drukke vaart en vader dacht wel, dat er heel wat schepen bediend zouden moeten worden. Zie je, het was Zaterdag ook, en dan moeten de schippers net zo goed als de mensen aan de wal voor-de-Zondag er bij inslaan.

Dat was Bram wel wat tegengevallen, die weigering van Frans. Je kon het aan zijn gezicht zien, en daarom had Frans grootmoedig beloofd: „Een andere keer, hoor, dan vraag ik het.”

„Vast?” had Bram gevraagd en Frans had beloofd: „Vast!” Toen was hij doorgestapt — hij wou zo gauw mogelijk thuis wezen.

Moeder had het eten al op tafel, en zodra Frans binnenkwam, waren ze aangeschoven: vader, moeder, Grietje — zijn zus — en Frans.

En nu, na het eten, sjouwden de twee „mannen” de waren, die verkocht moesten worden, uit het schuurtje aan boord. Een paar zakken aardappelen had vader al gestouwd; een paar manden met groenten: wortels, knollen, boerenkool, spruitjes; — wat koffie en thee en tabak

„We schiete al aardig op, hè vader,” zei Frans. Hij had net een vierkante blikken trommel met pakjes thee op de achterdoft gezet, en vader — die midden in de boot stond — nam de trommel op om ze onder de voorste roeibank een plaatsje te geven.

„Ja, ik denk datte we het meeste gehad hebbe. Kom, dan zulle we samen nog eve in de schuur kijke, wat er nog staat.”

Er stond niet veel meer — en met de laatste waren in de armen liepen de twee het rivierstrand af naar de waterkant.

Moeder kwam buiten kijken. „Hoe ver zijn jullie?” vroeg ze en Frans zei: „We hebbe alles aan boord, moeder. We gaan vare.”

Ze glimlachte en knikte: het was toch aardig, zoals de jongen meewerkte. Hij deed het graag, en zijn vader had al een hele steun aan hem.

„Hoe laat denk je terug te zijn, man?” vroeg moeder.

„Da’ weet ik nie’ precies,” antwoordde Deelman. „Dat hangt er van af, hè, of we een bietje voorspoedig zijn. In ieder geval zal het wel tege donker weze.”

Ja, dat begreep moeder wel. Het was tegenwoordig nog al vroeg donker — zo in het laatst van November is het gauw avond. En dan: het was donker wéér vandaag ook.

Ze keek toe, terwijl de twee de boot van het strand afschoven, het water in. Met een kwieke sprong kwam

Frans aan boord — vlak na hem klauterde zijn vader in de boot.

„Jij maar op de achterdoft, Frans,” zei hij, terwijl hij zelf met een van de roeispanten de boot naar dieper water duwde. Zie zo, hier kon je al wel roeien. Deelman legde de riemen in de dollen en begon te roeien.

Zo lang ze nog binnen de kribben waren, ging dat tamelijk gemakkelijk; toen ze op stroom kwamen, werd het zwaarder.

De parlevinker keek de rivier af: in de verte zag hij een sleep aankomen. Weet je wat: als-ie daar naar toe roeide had hij stroom mee en kon zich een eind laten opslepen, terwijl hij aan de verschillende schepen, die achter de sleepboot hingen, zijn waren sleet.

Hij roeide dus langzaam naar het midden van de rivier en bleef daar wachten, tot de aken vlak bij waren. Frans telde ze: het waren er vier, twee aan twee voeren ze achter de sleepboot aan.

Kwam daar in de verte nog een tweede sleep? Erg goed kon Frans het niet zien — het weer was wat heïg en er hingen lage wolken. Als daar nu maar geen regen uit kwam! Dat zou jammer wezen; want als het regende kon je natuurlijk in een open parlevinkersboot niet buiten blijven.

„Zou het gaan regenen, vader?” vroeg hij.

Vader keek even naar de lucht. „Mogelijk,” zei hij, „maar laten we hope van niet.”

Hij had zijn aandacht meer bij de naderende sleep. Oppassen, dat je met je roeiboort niet te dicht bij die sleper kwam! En nu uitkijken: daar was het eerste sleepschip. De schipperin had den parlevinker zien naderen: ze stond op het gangboord en wenkte hem. Prachtig! Dat betekende dus, dat bij de sleep verkocht worden kon!

„Gooi jij es knaphandig een lijn over, Frans!” commandeerde vader, terwijl hij met de riemen zijn roei-

boot in de goede richting hield. Frans stond haastig op — stapte over de roebanken heen naar de voorplecht en nam de lijn, die daar opgeschoten lag.

„Nog even wachten!” beval vader. Hij keek om en mat de afstand tot het schip met de ogen. Een paar riemslagen deed hij

„Gooi op!”

Frans hoorde het bevel. Hij gooide met alle kracht. De lijn ontcirkelde en kletste neer op de luiken van het diep-liggende schip. De schipperin pakte de lijn en sloeg ze om een bolder.

„Hou af!” riep vader, maar met dat hij het zei wierp hij de riemen reeds binnenboord en greep zelf de bootshaak. Afhouden was eigenlijk geen jongenswerk!

De parlevinkersboot werd langs zij de Rijnaak meegetrokken stroomop. En staande in zijn boot handelde vader met de schipperin

Jongens, wat verkocht hij! Frans zag hoe de stapel groenten en aardappelen en andere waren, die de schipperin achter zich op de luiken legde, al groter werd. Dat begon best!

Vader was er mee in zijn schik: toen de lijn werd losgegooid en hij weer naar de riemen greep kon je dat aan zijn gezicht duidelijk zien. „Wanneer het zo door gaat, Frans” zei hij.

Het ging zo door — ten minste op de schepen van deze sleep. Ze waren al handelende hun huis lang voorbij gevaren — Frans had er nog naar gekeken, half in de hoop, dat moeder buiten zou zijn en hen zien zou, maar dat was niet zo geweest.

Nu dreven ze weer alleen midden op de rivier, met boven hen de grauwe, regen-dreigende lucht. Er kwam wat meer wind; het water van de rivier begon sterk te golven.

„Lekker zo'n windje, vader,” zei Frans. Maar vader

gaf daar geen antwoord op. Die roeide weer en keek naar nieuw-naderende slepen.

„Bram had mee gewild,” vertelde Frans opeens, „maar ik heb 'em gezegd, dat 'et vandaag niet kon. Een ander keertje misschien, heb ik 'em beloofd.”

„We zullen wel es zien,” zei vader. „Misschien van de zomer.”

Van de zomer! Daar moest Frans om lachen. Als Bram hoorde, dat het zó lang duren zou

„Ik had gedacht in de Kerstvacantie, vader.”

„Dan is het veel te koud, jongen. En bovendien O ja, da' weet jij niet, hè? Maar vanmorge is er een brief gekomen van oom Geurt uit Amsterdam, dat jij in de Kerstvacantie daar mag komen logere, als je zin hebt.”

„Ha, fijn!” riep Frans en hij begon een druk gesprek over wat-ie allemaal in Amsterdam genieten zou. Daar had je het Paleis, en daar had je de Bijenkorf, en daar had je elektrische trams en daar kon je aan het IJ gaan kijken Hij wist dat allemaal, omdat meester op school pas verleden week over Amsterdam verteld had. En hij wist het ook, omdat Kees, zijn neefje uit Amsterdam, daar over geschreven had, toen oom Geurt in Amsterdam was gaan wonen. Vlak na de zomervacantie was dat geweest, en eerst had Frans het vervelend gevonden, dat zijn neefje nu niet langer bij hem in de stad woonde, maar zo ver weg zat. Nu vond hij het wel leuk, dat ze naar Amsterdam waren getrokken — nu hij daar mocht komen logeren!

De hele tijd had de jongen het er over, en vader praatte opgewekt mee. Die vond het fijn, dat zijn jongen zo zou kunnen genieten daarginds

Telkens moest het gesprek worden onderbroken, als ze weer een schip aanklumpten, maar telkens begon Frans opnieuw over de logeerpartij, zodra ze een schip weer hadden losgelaten.

De voorraden in de boot verminderden flink, en vader vond, dat het tijd werd langzaamjes op huis aan te gaan.

Als er nu een sleep kwam, die de goede richting opvoer, zouden ze zich tot vlak bij huis laten meenemen

„Het wordt tijd ook,” mompelde Deelman. Hij keek naar de lucht: die was dreigender geworden en de wind was aangewakkerd.

„Regen, vader,” zei Frans, „ik voel een druppel op m'n hand.”

Het bleef niet bij een druppel: al gauw begon de regen dichter te vallen en het werd een ware plensbui. Een sterke wind joeg over het water en de dikke regendroppels schenen haast een gordijn van stralen te vormen. Ze pletsten op het water, ze kletterden op de planken van de boot en al hadden vader en Frans gauw hun jassen aangeschoten, ze werden kletsnat. En wat werd het donker! Het zicht werd bar slecht: je kon heel niet ver vooruit zien.

„Goed uitkijke!” beval vader, „en waarschuwe, as je wat an zie komme!”

Dat zóu Frans, daar kon vader van op aan!

Hij deed zijn best, maar dat uitzien viel niet mee. Grauw was het op het water, je kon de oevers maar nauwelijks meer onderscheiden. En dan die regen: die droop uit je kleren, droop uit je pet en uit je haren, en kwam in je ogen Af en toe keek Deelman om: Frans zou zijn best wel doen, daar niet van, maar een jongen is ten slotte maar een jongen. Hoorde hij geen naderend geluid?

„Een boot, vader!” Het was een vrachtboot. Vader herkende ze: de „Volharding”. Uit de schoorsteenpijp kwam donkere rook — ze sloeg onmiddellijk neer en dreef als een wolk boven het wateroppervlak.

Vader schrok: dat de jongen niet eerder gewaarschuwd had!

Door het regengordijn dreigde duister en zwaar de naderende boeg, en het leek wel, of hij recht op hen aankwam!

Deelman rukte fors aan de riemen. Dat zou op het kantje af worden! Een felle windstoot deed de roeischiut richting verliezen De „Volharding” was vlakbij nu! Toch schoof de kop van de roeiboot nog langs de ijzeren steven heen: Frans rilde van schrik! O! Vader liet de riemen los en vloog overeind om met een bootshaak af te houden

Te laat! De roeiriem, die nog buitenboord stak, werd gegrepen, werd kapot geslagen. Door de schok maakte het parlevinkersbootje een halve draai — middenin werd het door de „Volharding” geraakt Kraken — kantelen

Toen hij weer boven water kwam keek vader, waar Frans was Hij hoorde niet, hoe aan boord van de „Volharding” werd geroepen en gelopen Kwam dáár niet iets boven. Ja! Het was de jongen! Met een paar slagen zwom Deelman naar hem toe — net toen Frans, die wild om zich heen sloeg, opnieuw zinken zou, greep hij hem bij de schouder.

„Hou’ vol, Frans!” schreeuwde hij, maar hij wist niet of de jongen hem hoorde, of de jongen hem begreep Daar slierde een lijn vlak bij hem neer — hij wist die te grijpen De mannen op de „Volharding” hadden ze geworpen Met moeite werden de beide drenkelingen aan boord gehaald

„De machinekamer in!” beval de kapitein. „Daar is het warm.”

Maar Frans kon niet. Hij was op dek neergevallen, zodra hij binnenboord was gehaald — hij probeerde overeind te komen — zonk met een kreet van pijn weer terug. „Mijn been! Mijn been!”

Vader en één van de dekknechts van de „Volharding” namen hem op en droegen hem naar beneden.

„Voorzichtig aan!”

Natuurlijk deden ze dat — wie weet, wat de jongen scheelde!

Dat zagen ze, toen ze in de warmte van de machinekamer Frans neerlegden op een bank: zijn linkerbeen hing slap, het was onder de knie gebroken. De jongen lag met gesloten ogen en kermde Met een paar opgerolde zakken werd het gekwetste been zo goed mogelijk ondersteund — een kussen, uit de stuurhut gehaald, kreeg Frans onder het hoofd.

„Van de roeiboot is niets meer te zien,” kwam één van de mannen melden, die aan dek hadden geprobeerd nog wat te redden. „Hoe zijn jullie er afgekomen?”

„De jonge heb een been gebroke,” zei vader.

Over zichzelf sprak hij niet.

„Da's lelijk — doet het erg pijn, kerel?”

De man boog zich over Frans heen — maar die gaf geen antwoord. Hij lag met gesloten ogen — hoorde hij nog wat gezegd werd?

Natuurlijk was het zaak, den gewonden jongen zo gauw mogelijk aan wal en in een ziekenhuis te brengen. Daarom had de kapitein order gegeven, terug te stomen naar de stad, die ze zoëven waren voorbij gevaren. Dat gaf voor de „Volharding” wel oponthoud, maar dat kon niet anders. En wie de schuld aan de aanvaring had — wel, daar kon later over gepraat worden. Nu was het zaak zo gauw mogelijk voor Frans te zorgen.

De vrachtboot lag nog niet goed en wel gemeerd, daar sprong al een van de dekknechts op de kant en haastte zich naar een telefooncel. Hij belde de Geneeskundige Dienst op en het duurde niet lang, of op de kade reed de ziekenauto aan.

„Het beste er mee, Deelman,” wenste de kapitein. „Je houdt me natuurlijk op de hoogte, hè.”

Vader beloofde — toen reed hij met zijn jongen mee naar het ziekenhuis

Dat was die avond een droeve thuiskomst: vader kwam alleen, zonder Frans, zonder boot Moeder schrok, toen ze het verhaal hoorde.

„Hoe is het met Frans?”

Gelukkig had de dokter geruststellende tijding kunnen meegeven: het linkerbeen was wel gebroken en het zou een week of zes duren eer Frans thuiskwam, maar hij had goede hoop, dat het been weer helemaal genezen zou.

„Ik wil naar hem toe,” zei moeder; maar dat kon niet. Daarmee moest ze wachten tot het volgende bezoek; tot de volgende dag

Een week of wat lag Frans nu al in het ziekenhuis, en hij voelde er zich aardig op zijn gemak. Niet, dat hij het plezierig vond hier te liggen. Wie zou zoiets nou plezierig vinden! Maar de erge pijn van de eerste dag was over, de dokter had gezegd dat zijn been prachtig genas, de zusters waren lief voor hem en met de andere patiënten op de zaal kon hij goed overweg . . .

En dan waren er de bezoeken!

Hij was nog nooit zonder bezoek geweest: moeder en vader en Grietje, en meneer van school en vriendjes van school En dikwijls brachten de bezoekers wat mee: op het nachtkastje bij Frans' bed lagen boeken en stonden bloemen; lag chocolade en fruit Nee, wat dat betreft had Frans het in het ziekenhuis zo kwaad niet.

Toch was er iets, dat hem dwars zat. Daar moest hij gedurig weer aan denken, en hij had het ook al verteld aan Jobse, die in het bed links van hem lag en aan Joost van Duin, zijn rechterbuurman. Jobse was een timmerman van een jaar of vijftig, die op zijn werk

een ongeluk had gekregen; Joost van Duin een fietsjongen van zeventien, die bij de weg zware kou had gevat en hard ziek geweest was. Hij begon gelukkig een beetje op te knappen

Zie je, dat Frans nu met de Kerstvacantie niet naar Amsterdam zou kunnen, dat vond hij heel erg! Vacantie is altijd fijn, maar vooral als je uit logeren mag!

Dit keer zou Frans niet eens thuis wezen met de Kerstdagen: hij had het aan den dokter gevraagd en die had het hoofd geschud en gezegd: „Nee, vent, dat denk ik niet dat gaan zal. Zie je, je gaat goed vooruit, maar het zou jammer wezen als we je hier te vroeg weg stuurden. Dat begrijp je zelf wel, hè? Maar je bent een flinke kerel, je zult je er best doorheen slaan.”

Goed praten had zo'n dokter, dacht Frans achterna. Die was zelf niet ziek

„Wat kijk je triest,” zei Jobse. „En het gaat zo goed met je.”

„Och” gaf Frans terug. Hij was niet erg in de stemming om te praten: je mooie vakantie in een ziekenhuis liggen in plaats van uit logeren te zijn . . . ! Maar toen Jobse aanhield en vroeg, wat er eigenlijk aan scheelde — ja, toen vertelde Frans het. Eigenlijk voor hij er erg in had Nou ja, hij was ook zo vol van zijn teleurstelling Het zou zo prettig geweest zijn: alleen in de trein naar Amsterdam, en dan met zijn neefjes de stad in! Het was vast en zeker de mooiste vakantie geworden, die hij nog ooit had gehad — en nu

Jobse had rustig geluisterd; had Frans laten uitspreken. Hij begreep best, dat het voor zo'n jongen een hele teleurstelling was. Toch

Zie je, terwijl hij naar Frans lag te luisteren zag Jobse heel duidelijk, dat de jongen iets vergat. Dat de jongen eigenlijk het voornaámste vergat; en zodra Frans een ogenblik zweeg, zei de timmerman het.

„Dat mag nu allemaal zo zijn, kerel, maar heb je wel eens gedacht hoe heel anders het had kunnen lopen?”

Frans keek hem vragend aan.

„Ja, het had toch ook zó kunnen zijn, dat je niet gered was. Als dat stuk hout of wat het dan geweest is, nu eens niet je been had getroffen, maar je hoofd . . . Of als die lui van de stoomboot met hun lijn mis hadden gegooid Of als je vader je eens niet had kunnen grijpen Dan lag je nu niet eens hier in het ziekenhuis.”

„Nou ja,” mompelde Frans. Hij brak het gesprek wat onwillig af — sloot de ogen, als was hij van plan te gaan slapen. Maar zijn gedachten bleven bezig met wat de timmerman gezegd had. Als toch eens Als hij weggezonken was in het donkere, koude water.

Frans durfde niet verder te denken — hij voelde een geweldige angst in zich opkomen. Een angst, waartegen hij zich niet verweren kon. Hij wilde zich dwingen, aan iets anders te denken — het lukte niet. Hij keek naar Jobse: die had een boek genomen en was aan het lezen gegaan.

„Je hebt je slaapje gauw uit,” hoorde Frans aan zijn rechterzijde zeggen. Daar wendde hij het hoofd heen. Joost van Duin leunde op zijn elleboog. „Ik dacht, dat je wou gaan slapen, daarnet,” zei hij.

„Ik heb geen slaap,” antwoordde Frans. „Hè, ik wou, dat het bezoekuur was.”

Dat kon Joost van Duin uitstekend begrijpen: bezoekuur was een prettige afleiding. Maar daarom hoefde je je toch niet te vervelen de rest van de dag. Je kon het toch elkáár gezellig proberen te maken.

En Joost begon een verhaal over wat hem eens overkomen was, toen hij met een zwaar-beladen fiets heel naar het andere eind van de stad had ontmoeten en onderweg zijn voorvork gebroken was. Onder dat

verhaal begon Frans zijn bange gedachten te vergeten.

Die bange gedachten kwamen de volgende dag sterker nog terug. In de hoek van de zaal werd om een van de bedden een wit scherm gezet. Ieder wist, wat dat betekende en ieder werd er stil van. Daar ging iemand sterven De gesprekken werden fluisterend gevoerd en telkens en telkens gingen de blikken naar het gevreesde wit. Buiten het bezoekuur kwamen bezoekers: een vrouw en twee kinderen. Ze keken bedrukt — de vrouw schreide zacht

Akelig vond Frans dat allemaal, akelig Hij luisterde naar de geluiden uit de zaalhoek — ze waren dof; een onderdrukte snik klonk Frans keek naar zijn burens links en rechts, maar geen van de twee had lust een gesprek te beginnen.

De zuster kwam langs — ze zag de blik in Frans' ogen; ze begreep, welke gedachten in hem om gingen. Even bleef ze bij hem staan — legde haar hand op zijn voorhoofd.

„Het is wel erg, hè jongen?” zei ze. „Maar Geertsen weet, waar hij naar toe gaat.” Toen liep ze door.

De man heette dus Geertsen, wist Frans nu. Maar wat betekende dat: „hij weet, waar hij naar toe gaat”? Naar toe gaat? Als het witte scherm om je bed gezet werd, dan betekende dat immers, dat je sterven ging? Hij ging niet sterven; aan een gebroken been sterf je niet en in het donkere, koude water was hij niet weggezonden Nee, o nee! Weer kreeg de angst Frans te pakken — en ditmaal kon hij ze niet overwinnen Tot hij eindelijk in slaap viel

De volgende dag was het witte scherm verdwenen en een ander bed stond in de hoek. Zuster Willy vertelde, dat Geertsen naar een kamertje gebracht was, waar hij alleen lag en rustiger van zijn familie had kunnen afscheid nemen.

„Is hij dan gestorven?” vroeg Frans en de zuster knikte. Ja, Geertsen was gestorven

Dat liet Frans de hele dag niet los; voortdurend waren zijn gedachten bezig met sterven en dood . . . En toen 's middags vader op bezoek kwam — hij had een legpuzzel voor zijn jongen meegebracht — begon Frans dadelijk over Geertsen.

„Er is iemand gestorven, vader, gisteren stond zijn bed daarginds.”

„Zo.” Deelman vond het beter, met zijn jongen niet over zulke sombere dingen te praten. Hij wilde afleiden.

„'t Is een mooie legpuzzel, Frans,” zei hij en hij schoof de doos wat dichterbij zijn zoon toe. „Moeder en Grietje hebben hem voor je gekocht.”

„Ik zal aan de zuster vragen of ik er straks aan beginnen mag,” zei Frans. Toen: „Ik ben er nog goed afgekomen, hè vader?”

„Dat ben je.” Deelman keek zijn jongen onderzoekend aan: wat had die vandaag? Zeker onder de indruk van dat overlijden

„Het had ook anders kunnen lopen,” ging Frans door. „Ik had wel kunnen verdrinken.”

„We zijn er best afgekomen,” stemde vader in. „Da's een groot geluk geweest.”

„Als ik nou es verdrongen was, vader?” fluisterde Frans. „Wat — wat dan?”

Vader zag hem aan: hoe kwam de jongen op die gedachte?

„Dan zouden moeder en ik natuurlijk heel bedroefd geweest zijn,” zei hij. „Je weet toch wel, Frans, hoeveel we van je houden?”

„Ja, vader.” Frans zweeg: vader had hem niet begrepen. Hij had niet bedoeld, hoe dat voor vader en moeder geweest zou zijn, maar waar hij, Frans, één zou zijn gegaan. Zuster Willy had immers van Geertsen gezegd: „Hij weet, waar hij heen gaat.”

Deelman wist niets van de gedachten, die leefden achter het voorhoofd van zijn jongen. Hij begon hem te vertellen hoe prettig het zou zijn, wanneer Frans weer thuis zou komen. Dat zou dan wel na Kerstmis wezen, maar het werd een feest, en moeder en hij hadden er al over gepraat voor Frans een meccanodoos te kopen De jongen luisterde naar wat vader vertelde en beloofde — praatte mee over de meccanodoos — vroeg, wanneer moeder en Grietje kwamen.

„Morgen,” beloofde vader. „En overmorgen, met eerste Kerstdag, dan komen we alle drie”

Het bezoek was om, eer Frans er erg in had.

Kerstmorgen.

De patiënten waren allen geholpen en ze lagen nu in hun heldere bedden rustig op de stille zaal. De deur naar de gang stond open.

Daar klonk plotseling gezang.

Het was het koor van de zusters, dat de dag begon met het zingen van Kerstliederen.

In het eerst kon Frans de woorden niet verstaan, al vond hij het gezang — hoge, zuivere sopraanstemmen en de donkerder alten — heel mooi. Bij het tweede couplet verstond hij, wat werd gezongen:

*De Vredevorst, zo lang verwacht,
Ligt daar in doeken neer;
Maar buiten schijnt in volle pracht
Een lichtglans, Hem ter eer!
En herders, naar Hem heengesneld,
Aanbidden 't heilig Kind,
Wiens komst hun d' engel had gemeld,
En dat hun hart hier vindt.
O Jezus, Die op aarde kwaamt,
Voor zondaars, klein en groot,*

*Die kinderen in Uw armen naamt,
Voor hen Uw bloed vergoot,
O, lieve Heiland! daal ook neer
In ons onrein gemoed,
En reinig ons toch, lieve Heer!
Verlos ons door Uw bloed!*

De zang zweeg — op de gang hoorden ze de voetstappen van de zusters, die nu naar een andere vleugel van het grote ziekenhuis togen.

„Jezus”. Die naam had Frans gehoord; die naam had Frans onthouden. En dan de laatste regel: „Verlos ons door Uw bloed!” Hij wist niet, wat die regel betekende. Hij had de naam van den Heere Jezus wel eens eerder gehoord: als vloek soms Maar wat er nu eigenlijk met dien Jezus wàs, dat had nog nooit iemand hem verteld. Toch zou hij het zo graag weten. „Verlossen” dat was vrijmaken. Hij wist niet, waarvàn die Jezus vrijmaakte. In de kerk werd daarover gesproken, was hem wel eens gezegd. De mensen, die naar de kerk gingen, wisten het dus — de dominee vertelde het hen. En die dominee kwam óók bij hen, als ze sterven gingen

„Hoe vond je het, Frans, dat zingen?” Zuster Willy stond naast zijn bed met zijn ontbijt. Ze zette het bordje op zijn tafeltje.

„Mooi, zuster. Maar ik begreep het niet goed.”

„Wat begrijp je niet, vent?”

„Dat van Jezus, en van dat ‚Verlos ons door Uw bloed’.”

Ze keek hem vriendelijk aan. „Nou, dan kom ik je daar straks eens van vertellen, zodra ik even de tijd heb,” beloofde de zuster. „Nu moet ik eerst de anderen helpen.”

„Graag, zuster,” zei Frans.

Hij had nog nooit zo opmerkzaam gekeken, hoe ver

de zuster met haar werk was, als die Kerstmorgen.

Nu hadden de patiënten hun ontbijt — nu waren de meesten met eten klaar. Kijk, de lege bordjes werden weggehaald — werden weggebracht. Daar kwam de zuster terug. Ze redderde nog even hier en daar een kleinigheid — toen kwam ze bij Frans' bed zitten.

„Jij mag ook wel luisteren, Joost,” zei ze. „Ik ga Frans van Kerstfeest vertellen.”

Er waren er meer, die luisterden

Zuster vertelde van de geboorte van den Heere Jezus. Hoe Hij op aarde kwam om voor de mensen, die tegen den Heere God gezondigd hadden, die Gods geboden hadden overtreden, de straf der zonde te dragen en hen weer met God te verzoenen. Ze vertelde van de engelen in het veld van Efratha, hoe die gezongen hadden: „Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in mensen een welbehagen.” Die vrede brengt de Heere Jezus, doordat Hij de mensen met God verzoent: Hij heeft Gods wil volbracht, Hij heeft God lief gehad en Diens geboden gehouden, en nu wil de Heere God om Jezus' wil vergeving van zonde en het eeuwige leven in Zijn heerlijke hemel schenken aan ieder, die den Heere Jezus liefheeft en dient. Daarom mogen wij tot God bidden — dat is: Hem vragen — of Hij ons wil leren Hem lief te hebben en naar Zijn geboden te leven. En of Hij ons onze zonden vergeven wil om Christus' wil.

Om die vergeving te verwerven heeft de Heere Jezus later, toen hij een man geworden was, geleden. Hij is ter dood gebracht aan het kruis op Golgotha — daar is uit Zijn wonden Zijn bloed gevloeid. Dat bloed reinigt van alle zonden — dat bloed verlost. Zó volkomen, zó geheel, dat wie in den Heere Jezus gelooft, niet bevreesd behoeft te zijn om te sterven, want na hun sterven ontvangen de gelovigen van hun Zaligmaker het eeuwige leven in hemelse heerlijkheid . . .”

Zuster Willy zweeg — een ogenblik bleef ze stil zitten op haar stoel tussen de twee bedden . . . Toen stond ze zachtjes op, zette haar stoel weer op zijn plaats Ze moest verder met haar werk

's Middags was het druk op de zaal — een gezellige rustige drukte. Er waren meer bezoekers nu, op Kerstdag, dan anders — het mocht vandaag ook wel.

Bij Frans' bed zaten vader en moeder en Grietje, en ze hadden voor Frans méér meegebracht dan anders. Grietje had een paar prachtige sinaasappels op zijn deken gelegd en vader en moeder hadden de meccanodoos meegebracht, die vader zijn jongen tegen diens thuiskomst had beloofd. Frans had dat dadelijk opgemerkt — maar hij had niet gevraagd: „En wat krijg ik nu als ik thuiskom, vader?”

Zijn gedachten waren van heel andere dingen vol: zijn gedachten waren nog bij het zingen van het koor en bij het verhaal van zuster Willy. Hij begon er van te vertellen: van het zingen, hoe mooi dat geweest was.

„Dat doen de zusters ieder jaar, moeder,” zei hij. „Kerstliederen zingen ze.”

„Natuurlijk,” meende vader.

„Wat zijn dat?” vroeg Grietje en zo goed hij kon legde Frans het haar uit: liederen, waarin het over den Heere Jezus ging, Die in Bethlehem geboren was. Hij vertelde het hele verhaal: hij had het goed onthouden! Van Maria en van de herders en van de engelen Grietje luisterde aandachtig, en ook vader en moeder luisterden.

„En de Heere Jezus is op aarde gekomen, zegt zuster Willy, om de mensen te verlossen. Als je Hem liefhebt en in Hem gelooft, zegt ze, dan hoef je niet bang te zijn om te sterven. Want dan brengt Hij je in de hemel Geertsen, vader, u weet wel — vader knikte —

die wist waar hij heen ging, zei de zuster. Zou die den Heere Jezus hebben liefgehad en geweten hebben, dat hij naar de hemel ging?"

Vader gaf geen antwoord; moeder zei: „Dat kan wel.” „Ik zal het eens aan de zuster vragen,” nam Frans zich voor. Hij vroeg: „Als ik thuis ben, mag ik dan ook eens een keer naar de kerk, moeder?"

„Wil je dat zo graag? Gerust hoor.”

„Wel ja,” zei vader.

„De bezoektijd is bijna om,” klonk een waarschuwend stem.

De bezoekers maakten aanstalten om te vertrekken — langzaam werd de zaal leger.

Bij de deur keerde moeder zich nog even om: ze knikte haar jongen toe, die vanuit zijn bed haar naoogde De deur viel dicht.

Avond. Nu zijn de lichten in de zaal uitgedaan: het is slapenstijd.

Maar Frans slaapt nog niet. Hij denkt over wat hij die dag heeft gehoord. Hij wil de drukkende angst kwijt voor de donkere dood. Die angst kun je kwijt, als je in den Heere Jezus gelooft, heeft zuster Willy gezegd. En om dat geloof mag je den Heere God vragen

Frans hééft het zo graag — hij wil zo graag den Heere Jezus liefhebben, Die in Bethlehem is geboren; hij wil zo graag God den Heere dienen

Hij vouwt de handen en bidt

